

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

**GUDIKATUR DR.
GRAZIO MERCIECA**

Seduta tas-6 ta' Ottubru, 2003

Talba Numru. 60/2003

Austin Camilleri

vs

**Michael Micallef f'ismu proprju u ghan-nom ta'
Dormax Press Co. Ltd.**

It-Tribunal;

Ra l-avviz tat-talba li jghid hekk:

“Tghid ghaliex intom konvenuti m'ghandkomx tkun kkunndannati thallsu s-somma ta' tlett mijha hamsa u sittin liri Maltin u (Lm365) liema ammont jirraprezenta ammont addizzjonal li l-attur kelli jinkorri sabiex jottjeni s-servizz ossia l-prodott illi intom b'kuntratt stipulat ma' l-istess attur kontu ftehmtu illi ser toffru lill-attur. Skond il-kundizzjonijiet imnizzla fl-istess kuntratt.

Bl-ingunjoni ghas-subizzjoni li minn issa intom konvenuti diga intom ingunti.

Bl-ispejjes.”

Ra r-risposta:

“Il-konvenut proprio et nomine jirrespingi l-pretensjonijiet attrici bhala nfondati fil-fatt u fid-dritt, u dan ghas-segwenti ragunijiet:

- (a) preliminarjament, karenza ta' relazzjoni guridika bejn l-attur u l-konvenut proprio.;
- (b) subordinatament, inoltre u minghajr pregudizzju ghas-sueccepit, il-ftehim intier bejn l-attur u l-konvenut nomine kien jikkonsisti fl-“order contract” debitament iffirmat kif ukoll f'pattijiet verbali inkluz patt fis-sens li x-xoghol kontemplat fl-“order contract” ma setghax necessarjament isir bil-mezzi ta' l-konvenut nomine, u f'dak il-kaz l-istess konvenut nomine kellu javza lill-attur malli jinduna b'dan ma' l-ewwel opportunita, biex b'hekk il-konvenut nomine adempixxa l-obbligu kuntrattwali tieghu meta huwa debitament avza lill-attur b'dan fl-ghoxrin (20) ta' Mejju elfejn u tlieta (2003).

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Bl-ispejjez kontra l-attur li huwa minn issa ingunt ghas-subizzjoni tieghu.”

Sema' l-provi u t-trattazzjoni tal-avukati difensuri;

Ikkunsidra:

Fl-ewwel lok, jirrizulta bla dubbju li l-konvenut Michael Micallef qatt ma kkuntratta f'ismu personali mal-attur u ghalhekk għandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

Fit-tieni lok, ghalkemm ma saritx fil-forma ta' eccezzjoni formali – del resto l-formalitajiet m'humiekk inkoraggiti quddiem dan it-Tribunal – gie eccepit li l-attur dam ma bagħat id-depozitu a tenur tal-kuntratt u li għalhekk il-kuntratt gie xjolt. Din l-eccezzjoni ma tistax tigi akkolta billi s-socjeta' konvenuta fil-korrispondenza skambjata

bejn il-partijiet wara l-kuntratt qatt ma ddikjarat li kienet qieghda tikkunsidra l-kuntratt bhala xjolt anzi ghamlet il-preparamenti mehtiega biex tesegwih.

Fit-tielet lok, il-ftehim sar permezz ta' skrittura, redatta mis-socjeta' konvenuta, iffirmata miz-zewg partijiet u fihem miktub, car u tond, li l-binding – li fuqu nqalghet il-kwistjoni kollha – għandu jkun **perfect bound**. Din l-iskrittura għalhekk ma thalli l-ebda lok ta' ekwivoku kwalsiasi. Issa s-socjeta' konvenuta qieghda ssostni li ghalkemm saret din l-iskrittura, il-ftehim verbali bejn il-partijiet kien fis-sens li s-socjeta' konvenuta ma kinitx qed tagħti garanzija li kienet kapaci tagħmel il-perfect binding ghalkemm kienet sejra tagħmel mill-ahjar tagħha biex tagħmel dan. Fil-fatt ma rnexxiliex.

Jingħad qabel xejn li kemm l-attur kif ukoll ix-xhud tieghu Daniel Cilia jghidu li waqt it-trattativi li wasslu ghall-ftehim miktub, ghalkemm inizjalment kien hemm rizerva da partis-socjeta' konvenuta qabel ma gie ffirmat il-kuntratt, din ir-rizerva tneħħiet qabel gie ffirmat il-kuntratt bejn il-partijiet.

Dak li s-socjeta' konvenuta qieghda tistieden lil dan it-Tribunal li jagħmel hu li jinjora dak li hemm mitub u jfittex x'kienet l-intenzjoni tal-partijiet. Tabilhaqq, il-Code Napoleon, fl-artiklu 1156 tieghu kien jghid li *on doit dans les conventions rechercher quelle a été la commune intention des parties contractantes, plutôt que s'arrêter au sens littéral des termes*. Din id-disposizzjoni, li għandha l-impronta tal-Pothier, giet ikkritikata mil-Laurent (Principes de Droit Civil, Vol 16, para 502, pagna 580) ghax donnha timplika li l-interpretu għandu dejjem ifittex x'kienet l-intenzjoni tal-partijiet anke meta s-sens letterali tal-kliem ma jħalli l-ebda dubbju, b'mod li din l-intenzjoni tigi ppreferuta ghall-ittra tal-kuntratt. Din ma kinitx l-intenzjoni tal-legizlatur. Domat iż-żorrha din l-ewwel regola ta' interpretazzjoni hafna ahjar : *si les termes d'une convention paraissent contraires à l'intention des contractants, d'ailleurs évidente, il faut suivre cette intention plutôt que les termes* (Domat, Lois Civiles, live I, titre 1, sect II, art XI p.23). Jikkumenta l-Laurent: Qabel

kollox, wiehed irid jara jekk it-termini uzati jidhru x kuntrarji ghall-intenzjoni, igifieri jekk ikunx hemm dubbju dwar dak li jkunu riedu l-partijiet. Meta jezisti dan id-dubbju? Meta t-termini tal-kuntratt jaghtu lok ghal interpretazzjonijiet differenti, imma jekk it-termini jkunu cari; jekk ma jhallu l-ebda dubbju, wiehed irid izomm mal-ittra miktuba, ghaliex, f'dan il-kaz ma jkunx hemm lok ghall-interpretazzjoni. Huwa f'dan is-sens li esprimew ruhhom il-ligijiet Rumani (L.25 4 1, de legat, III (1.XXXII), Demente, t. V., p 112 no 73) u hekk gie miftiehem fid-diskussionijiet tal-Conseil d'Etat Francais (laqgha tal-11 brumaire au XII no 55 (Locre' t. VI. P 84). Konkordi wkoll dejjem kien d-dottrina u l-gurisprudenza, skond l-adagju antik: **cum in verbis nulla ambiguitas est, non est movenda voluntatis quaestio.** Jispjega I-Laurent (op cit pagna 581): *la raison on est que l'intention des parties s'exprime par les termes dont elles se servent; quand donc les termes sont claires, l'intention, par cela meme, est certaine; si, dan ce cas, on allait a' la recherche de l'intention clairement manifestee par les parties elles-memes l'intention telle que l'interprete l'établirait, par des voies plus au moins conjecturales, c'est-a-dire que l'on prefererait a' une intention certaine une intention incertain.* Domat jghid ukoll li dan ma jfissirx li l-imhallef għandu dejjem joqghod ghall-ittra tal-kuntratt: *quand il est évident que les termes dont les parties se sont servies ne répondent pas à leur pensée, il faut certainement s'en tenir à l'esprit de préférence à la lettre.* L-ewwel Kodici Taljan kien jixbah lill-Code Napoleon. Artiklu 1131 tieghu kien jghid: *Nei contratti se deve indagare quale sia stata la comune intenzione delle parti contraenti, anziche' stare al senso letterale delle parole.* Dan l-artiklu huwa riproduzzjoni ta' framment ta' Papinjanu, il-princep tal-guriskonsulti Rumani: **in conventionibus contrahentium voluntatem potius quam verba spectari piacuit (fr. 219, D. de verb. Significatione L 16).** Imma, kif jghid Guido Lomanaco (delle Obbligazioni, Vol 1, pagna 250) biex wiehed ma jaqax fi zbalji deplorevoli, wiehed irid jifhem ezattament it-tifsira kemm tal-artiklu 1131 kif ukoll tal-framment ta' Papinjanu:

Quando si tratta della interpretazione della legge, e' indubitato che si deve procedere alla medesima anche quando la legge sia chiara. Ben e' vero che Giustiniano e Napoleone ritennero il contrario; ma il loro avviso non puo' essere seguito. Il preceitto del legislatore si deve applicare non solo alle relazioni giuridiche espressamente contemplate, ma eziandio a tutte le altre relazioni giuridiche, che sono analoghe a quelle di cui il legislatore si e' specialmente occupato. La interpretazione, dice benissimo il Laurent, e' una necessita' permanente, qualunque siano i perfezionamenti della legislazione (V. LAURENT, *Principes de droit civil*, I, 270). Quando pure il legislatore potesse contemplare espressamente tutte le relazioni giuridiche che si sono avvocate sino al momento della promulgazione della legge, immediatamente dopo questa promulgazione sorgerebbero delle nuove relazioni. Per applicare la legge esistene a queste relazioni, sorte dopo la promulgazione della legge (*ad casus postnatos, qui in rerum natura non fuerunt tempore legis latae*, direbbe Bacon), sara' sempre necessaria l'opera dell'interprete.

Invece, in tema d'interpretazione di un contratto, non vi ha luogo ad interpretazione, se non quando i termini del contratto sono oscuri ed ambigui. Soltanto allora l'autorita' giudiziaria ha il diritto, e nel medesimo tempo il dovere, di far prevalere la intenzione comune delle parti al senso letterale delle parole, quando queste parole offrono dell'oscurita', dell'ambiguita'. – Troviamo in proposito nelle fonti due frammenti, dove e' stabilito questo principio: "In ambiguis orationibus. – Quod factum est, cum in obscuro sit, ex affectione cuiusque capit interpretationem (Fr. 96, D. *de regulis juris*, L. 17. – Fr. 168, D. *Ibidem*).

Noteremo col Demolombe, che sarebbe un abuso ferace di conseguenze tristissime, il sostituire un'interpretazione piu' o meno divinatoria al senso netto e preciso che presentano i termini stessi del contratto (V. DEMOLOMBE, XXV, 4). Diceva il giureconsulto Marcello: "Non aliter a significatione verborum recedi oportet, quam cum manifestum est aliud sensisse testatorem" (Fr. 69,

pr. D. *de legatis*, III, XXXII). Questo principio enunciato dal giureconsulto romano in tema di testamenti, riceve senza dubbio la sua applicazione anche in tema di contratti. Come non e' lecita la inosservanza dei supremi voleri del morente, cosi' non deve esser lecito di contrastare la volonta' chiaramente espressa dalle parti contraenti.

E, quando si da' uno sguardo ai lavori preparatori del Codice francese, si legge una dichiarazione fatta in proposito dal Bigot-Preameneu, nel Consiglio di Stato. Rispondendo alle osservazioni del Defermon, egli disse che la regola, doversi indagare la comune intenzione delle parti anziche' stare al senso letterale delle parole, era stabilita per caso *ou' les termes expriment mal l'intention des parties* (V. TOULLIER, Ibidem).

Il-ligi tagħna hija espressa b'mod iktar preciz u iktar konformi mal-hsieb tal-legislatur u ma dak li gie stabbilit kostantement mid-dottrina u l-gurisprudenza: Hekk Artiklu 1002 ta' Kap 16 jistipula li **meta l-kliem ta' konvenzjoni... hu car, ma hemmx lok għal interpretazzjoni.** Imbagħad artiklu 1003 jghid li **meta ssens tal-kelma ma jaqbilx ma' dak li kellhom fi hsiebhom il-partijiet kollha, kif ikun jidher car mill-pattijiet mehudin kollha flimkien, għandha tghodd l-intenzjoni tal-partijiet.** Għalhekk hija konsentita l-interpretazzjoni biss jekk **mill-kumpless tal-kuntratt innifsu ikun jidher ovju li l-partijiet ma jkunux riedu tabilhaqq ifissru dak li kitbu.** Imma, min-naha l-ohra, **meta l-kontraenti jkunu taw espressjoni bil-kitba tal-volonta' tagħhom l-ebda ingerenza ma hi tollerabbi biex timla l-lacuna ta' dak li wieħed mill-kontraenti seta kellu **in forma mentis** izda li b'danakollu ma gietx ukoll hekk minnu espressa (Prim'Awla, Paul Camilleri et vs Joseph Glenville et noe et – 28.04.2003 Imhallef Philip Sciberras).**

Intqal ukoll mill-Qorti tal-Appelli Civili (Inferjuri) in re **Clemintino Caruana et vs Emmanuel Agius (22.11.2002 – Imhallef Philip Sciberras):**

L-ewwel regola fondamentali ta' l-interpretazzjoni hi dik dettata mill-Artikolu 1002 tal-Kodici Civili li tghid li meta l-kliem ta' konvenzjoni, mehud fis-sens li għandu skond l-uzu fiz-zmien tal-kuntratt, hu car, ma hemmx lok ghall-interpretazzjoni. (**Vol XXXIV p1 p27**). L-interpretazzjoni għandha biss tittieħed mill-att stess, u mhux minn provi estraneji, specjalment meta l-interpretazzjoni hija relativa għall-kwistjoni principali (Vol XXXI.i.49).

Regola ohra daqstant importanti ta' interpretazzjoni hi dik li nsibu fl-Artikolu 1003, u cjo'e', li meta s-sens letterali tal-kelma ma jaqbilx ma' l-intenzjoni tal-partijiet kif tkun tidher cara mill-pattijiet mehudin flimkien, għandha tipprevali l-intenzjoni. Dwar din ir-regola gie hekk osservat:-

“Issa din ir-regola għandha tigi sewwa apprezzata u applikata. Irid jirrizulta bla dubju illi s-sens tal-klawsola li jkun jista’ biss jigi interpretat b’mod univoku ghax hu car. Irid jirrizulta wkoll li dan is-sens car tal-kliem ma jkunx jaqbel ma’ dak li kellhom f’mohhom il-partijiet kollha u mhux ma’ dak biss li xi wahda mill-partijiet kellha f'rasha. U dan irid jidher car mill-pattijiet kollha tal-kuntratt mehudin flimkien” – “John Bartolo et –vs- Alfred Petroni et”, Appell, 7 ta’ Ottubru, 1997.

Ben tajjeb, imbagħad, gie senjalat illi “fl-applikazzjoni tar-regoli ta’ interpretazzjoni ma hijiex l-interpretazzjoni tal-kontendenti għall-kliem tal-konvenzjoni jew is-sens divers minnhom lilhom mogħti li jiswa imma hu l-qari oggettiv tal-gudikant li jagħti lill-kliem is-sens ordinarju tiegħu fil-kuntest ta’ kif gie uzat mill-kontraenti li għandu jghodd: “John Zammit –vs- Michael Zammit Tabone et noe”, Appell, 28 ta’ Frar 1997.

Fl-ahħarnett intqal ukoll fid-deċizjonijiet “**Giuseppe De Raffaele –vs- Carmelo Calleja**” Appell, 5 ta’ Ottubru 1962 u “**Giuseppe Mifsud –vs- Paolo Camilleri**” Appell Civili, 23 ta’ Ottubru 1967 illi f’kazijiet simili il-kwistjoni ma tistax tigi risoluta hli fuq il-basi tal-kuntratt kif avvalorat b’dik il-pjanta anki jekk din ma tikkorrispondix ezattament għall-intenzjoni originali tal-partijiet jew għal xi ftiehim

Kopja Informali ta' Sentenza

verbali li talvolta seta' sar bejniethom jew anki tkun giet konsenjata lill-akkwirent art izjed;

Ghalhekk ma hemmx raguni sufficienti li ggieghel lil dan it-Tribunal jinjora t-tifsira espressa, cara u inekwivoka li l-pubblikazzjoni in kwistjoni kellha definittivamente tkun **perfect bound**.

Dwar il-quantum tad-danni, dan jirrizulta sodisfacentement ippruvat.

Ghaldaqstant dan it-Tribunal jaqta' u jiddeciedi billi jilqa l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut Michael Micallef f'ismu proprju u jilliberah mill-osservanza tal-gudizzju filwaqt li jichad il-bqija tal-eccezzjonijiet sollevati mis-socjeta' konvenuta u konsegwentement jilqa' t-talba tal-attur kif dedotta fl-avviz tat-talba billi jikkundanna lis-socjeta' konvenuta Dormax Press Co Ltd. thallas lill-attur is-somma ta' LM365 danni sofferti mill-attur, bl-ispejjez tal-konvenut Michael Micallef proprio a kariku tal-attur u l-ispejjez l-ohrajn a kariku tas-socjeta' konvenuta Dormax Press Co Ltd.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----